

Türkiye - Suriye hududu üzerindeki demiryolların işletilmesi tarzına dair Türkiye - Fransa Hükûmetleri arasında yapılan mukavelenin tasdiki hakkında kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilân : 15/IV/1934 - Sayı : 2676)

No.
2401

Kabul tarihi
7 - IV - 1934

BİRİNCİ MADDE — Türkiye - Suriye hududu üzerindeki demiryolların işletilmesi tarzına dair Türkiye ile Fransa arasında Ankarada 27 teşrinievvel 1932 tarihinde akit ve imza olunan mukavelename tasvip ve kabul edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun, mevzubahs mukavelenamenin imzası tarihi olan 27 teşrinievvel 1932 tarihinden itibaren meridir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun icrasına Hariciye, Maliye ve Nafai vekilleri memurdur.

11 nisan 1934

MÜŞTEREK BEYANNAME

Türkiye Hükûmeti

ve

Fransa Hükûmeti

Türkiye - Suriye hududu üzerinde dostça bir mesai teşriki rabitalarını kuvvetlendirmek arzusu ile hareket ederek ve İskenderon ile Nuseybin'in ilerisi arasındaki «Bağdat demiryolları» kısmının normal bir tarzda işlemesi şartlarını 20 teşrinievvel 1921 tarihli Ankara itilâfnamesinin 10 uncu maddesi ruhu dahilinde tayin etmenin ve bu demiryolunu şarka doğru temdidini temin eylemenin kendi müteakbil menfaatleri muktezasından olduğunu teslim eyleyerek mezkûr şebekeyi kıymetlendirmeye tekml ihtimamlarını sarf ve bu maksatla, Türkiyeve Suriye arasındaki münakalât nefine uygun makul bir rejim tesis etmek üzere Bağdat demiryolları imtiyazını haiz şirket içinde bir itilâf aktini her iki tarafın teşriki mesaisile teshil eylemek niyetinde olduklarını beyan ederler.

İşbu niyetlerin tahakkukunu temin için Yüksek Âkit Taraflar:

- a) Bu gün mevcut işletme usulünün azamî bir sene mühlet zarfında tasfiyesine tevessül etmeği;
- b) Katî bir rejimin teccüsüne intizaren, şimendifer şebekesinin normal işlemesini ve bu şebekenin heyeti mecmuası üzerinde münakalâtın kesilmemesini müştereken temin eylemeği;
- c) Bu maksatla yukarıda mezkûr bir sene mühlet zarfında, gerek merbut protokol ahkâmına tevfiyan teşkil olunmuş kumpanyalar vasıtasile, gerek, bu protokolün tatbiki iktihamı gayrikabil müşkülâta uğrarsa güdülen işbu gayeye uygun düşecek doğrudan doğruya veya vasıtalı diğer her nevi idare şekline tevessül ile muvakkat bir işletme tarzına müteallik bir itilâf aramağı kararlaştırmışlardır.

Bu gün mevcut işletme usulünün tasfiyesi için lâzım azamî bir senelik mühletin inkızasına ve yeni bir muvakkat rejimin teccüsüne kadar şimdiki vaziyet tadil edilmeyecektir. Böyle olmakla beraber, Adana - Fevzipaşa kısmı işbu itilâfın imzasından altı ay sonra Türkiye Hükûmetine teslim edilecektir.

Ankara - 27 teşrinievvel 1932

Dr. Tevfik Rüştü

Charles de Chambrun

YENİ BİR REJİMİN TESİSİNE VE ŞİMDİKİ İŞLETME İDARESİNİN TASFİYESİNE
MÜTEALLİK PROTOKOL

Madde — 1

Türkiye Hükûmeti, Pozanti - Adana - Fevzipaşa hattının işletilmesini temin edecektir.

Türkiye arazisi dahilinde kâin bulunan Payas - Toprakkale, Fevzipaşa - Meydanı Ekbez ve Çobanbey - Nuseybin kısımlarının işletilmesi Türk kanunlarına tevfikân teşkil edilmiş olup Türk sermayelerinin de iştirak edebileceği Fransız sermayeli bir şirkete tevdi olunacaktır. Mezkûr şirket, işbu işletmenin şartlarını tayin için Türkiye Hükûmetile anlaşacaktır.

Suriye arazisi dahilinde kâin bulunan İskenderon - Payas, Meydanı Ekbez - Çobanbey ve Nuseybinden ileriye Suriye arazisindeki imtidat hatlarının işletilmesi Fransız kanunlarına tevfikân teessüs edecek bir şirkete tevdi olunacaktır.

Madde — 2

Münakalât şartlarını tanzim için Türkiye Devlet demiryolları ile Türk şirketi ve Fransız şirketi aralarında bir itilâf yapılacaktır.

Bu itilâf bilhassa:

a) Türk şirketi ve Fransız şirketi katarlarının Türkiye Devlet demiryolları tarafından işletilen Toprakkale - Fevzipaşa kısmından mürur harcı vermek suretile geçmeleri hakkına,

b) Her üç işletme idaresini alâkadâr eden bu kısımdaki nakliyat tarifelerinin tespiti şartlarına, taallûk edecektir.

Bu kısım üzerinde esas itibarile hiç bir mütefavit tarife vazedilmeyecektir. Bununla beraber, işbu kaide hilâfında hareket edilmesini iltizam edecek hususatı iki Hükûmet, ledelicap müttefikân tetkik etmek hakkını muhafaza ederler.

30 mayıs 1926 tarihli Ankara itilâfnamesinin 5 inci lâhikası olan protokolda tespit olunan şartlar dairesinde, Türkiye Meydanı Ekbezden Çobanbeye kadar Suriye arazisi üzerinde şimendiferle askerî nakliyatını yapmak hakkını haiz olacak ve Suriye, Çoban Beyden Nuseybine kadar Türkiye arazisi dahilinde şimendiferle askerî nakliyat yapmak hakkına malik bulunacaktır.

Madde — 3

Malzeme ile havayicin taksimi alâkadârlar arasında müttefikân yapılacaktır.

İşbu taksimde uyuşulamadığı takdirde Cemiyeti Akvam münakalât ve transit teşkilâtı tarafından tayin olunacak bir hakeme mürcaat edilecektir.

Madde — 4

Birinci maddenin birinci fıkrasında istihdaf olunan kısmın halen işletmekte olan Fransız şirketinin uhdesine geçtiği tarihten Türk Hükûmetine teslimi tarihine kadar işletme hasılatı üzerinde her mutalebeden Türkiye Hükûmeti, kendi namına, feragat eder ve bu işletmeye müteallik hesabattan kendisine isabet eden hisse için, katî ibra verir.

Madde — 5

Bu protokolün imzası tarihinden itibaren on beş sene müddetle Türkiye ve Suriye, evvele mirde mutabık kalmaksızın iştirak haklarını istimal eyleyemeyeceklerdir, meğer ki işbu müddet zarfında bu şimendiferin katî rejimini tesbit için bir itilâf akte dilmemiş ola.

Böyle olmakla beraber, Payas - Toprakkale ve Fevzipaşa - Meydanı Ekbez kısımlarının işletilmesi Türk şirketi tarafından deruhde edildiği tarihin dördüncü senesinden itibaren, Türkiye Hükûmeti bu kısımları, mezkûr şirkete 3 ay evvel haber vermek şartile, satın almak hakkını kullanmak salâhiyetini mahfuz tutmaktadır.

Çoban Bey - Nuseybin kısmını işleten Türk şirketinin de bu kısmın işletilmesini deruhde ettiği tarihin dördüncü senesinden itibaren her zaman, üç ay evvel haber vermek şartile, işletmekten vaz geçmeğe hakkı olacaktır.

Madde — 6

Türkiye arazisi dahilinde bulunan kısımları işleten şirkete işbu protokol ile bahşolunan hukuk Türkiye Hükümeti ile evvelce anlaşmadan hiç bir suretle diğer bir şirkete terkedilemeyecektir. Ankarada 27 teşrinievvel 1932 tarihinde iki nüsha olarak tanzim olunmuştur.

Dr. Tefik Rüştü

Charles de Chambrun

1 numaralı ilişik

Ankara: 27 - X - 1932

Büyük Elçi Hazretleri,

Bu günkü tarihle imza ettiğimiz protokola atfen işbu protokolün 1 inci maddesinin 2 inci fıkrasında teşkili derpiş olunan Türk şirketinin müdiriyyet teşkilâtı İzmir - Kasaba Demiryolları kurpanyasının kine müşabih olacağını Zati Devletlerine tasrih etmeği faideli bulmaktayım; İşbu şirket, işletmenin istilzam ettiği idare ve faaliyet birliğinin temini için Suriyede icrayi faaliyet eden Fransız şirketele bir itilâf yapmak hususunda serbest olacaktır.

Pek yüksek ihtiramatımın teminatını kabul buyurmanızı rica ederim, Büyük Elçi Hazretleri.

Dr. Tefik Rüştü

Fransa Büyük Elçisi

Kont de Chambrun Hazretlerine

2 numaralı ilişik

Ankara, 27 - X - 1932

Büyük Elçi Hazretleri,

Bu günkü tarihle imza ettiğimiz protokola atfen işbu protokolün imzası tarihinden itibaren 6 ay zarfında Türkiye Cümhuriyeti Hükümetine iade olunacak kısımda halen istihdam edilmekte olan memurin ve müstahdeminin hizmetlerine nihayet verildiği takdirde Mersin - Adana hattının memurin ve müstahdeminin hizmetlerine nihayet verilmesinde tatbik edilmiş olan usul veğhile hareket olunacağını Zati Devletlerine beyan ile kesbi şeref cylerim.

Pek yüksek ihtiramatımın teminatını kabul buyurmanızı rica ederim, Büyük Elçi Hazretleri.

Dr. Tefik Rüştü

Fransa Büyük Elçisi

Kont de Chambrun Hazretlerine

3 numaralı ilişik

Ankara, 27 - X - 1932

Vekil Beyefendi,

Bu günkü tarihle imzaladığımız protokole ilâve olunmak üzere irsal buyurmak lûtfunda bulunduğunuz iki mektubu aldığımı haber vermekle şerefyabım.

Bu vesai ki senet ittihaz ederek ihtiramatı faikamm teminatını teyit eylerim Vekil Beyefendi.

Kont de Chambrun

Hariciye Vekili Dr. Tefik Rüştü Beyefendi
Hazretlerine

ŞİMENDİFERLERE MÜTEALLİK 27 TEŞRİNİEVVEL 1932 TARİHLİ MÜŞTEREK BEYANNAMENİN İMZA PROTOKOLÜ

Müşterek beyannamenin mukaddemesindeki ahkâmı haleldar etmemek üzere Âkitler azamî bir sene müddetin işbu beyannamenin A, B, C fıkralarındaki ahkâma tatbik edileceğini ve bu müddet niha-yetinde Yüksek Âkit Taraflardan her birinin serbesti hareketini iktisap edeceğini teslimde müttefik-tirler.

27 teşrinievvel 1932

Dr. Tefik Rüştü

Charles de Chambrun

<i>Cümhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	8	IV - 1934 ve 1/529
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cümhuriyet Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	11	IV - 1934 ve 4/372
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabıtların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt	Sayfa
		13	3
		20	54,173
		21	4:7,21:22,25,26:28,31